

# Social Work & Education

©SW&amp;E. 2025

УДК 37.027.7.378

DOI: 10.25128/2520-6230.25.2.4

**Олена КАРПЕНКО,**

доктор педагогічних наук,  
професор,  
кафедра соціальної педагогіки та  
соціальної роботи,  
Київський університет імені Бориса  
Грінченка, 02154, м. Київ, Україна;  
lenadom1288@gmail.com  
**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-6715-2899>

**Ольга ШВЕД,**

кандидат соціологічних наук,  
доцент,  
кафедра соціальної педагогіки та  
соціальної роботи  
Київський університет імені Бориса  
Грінченка,  
02154, м. Київ, Україна,  
[o.shved@kubg.edu.ua](mailto:o.shved@kubg.edu.ua)  
**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-4251-3894>

**Статус статті:**

Отримано: лютий 20, 2025  
1-переглядування: березень 24, 2025  
Прийнято: травень 30, 2025

**Карпенко, О., Швед, О. (2025).** Розвиток соціальної роботи в Україні: від жіночих ініціатив до сучасної професійної соціальної роботи. *Social Work and Education*, Vol. 12, No. 2. pp. 182-191. DOI: 10.25128/2520-6230.25.2.4

## РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ: ВІД ЖІНОЧИХ ІНІЦІАТИВ ДО СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

**Анотація.** У статті аналізуються різні аспекти соціальної роботи, включаючи забезпечення соціального захисту та надання допомоги окремим особам і групам, які потрапили в складні життєві обставини. Розглядається, формування стратегії жіночої ініціативи, спрямованої на розвиток адресної допомоги, соціальної підтримки сімей, дітей та молоді, а також забезпечення соціального захисту громадян. Особливу увагу приділено створенню умов для роботи з різними категоріями отримувачів послуг, а також соціальній підтримці громадян, які були звільнені у запас або відправлені у відставку з військової служби, а також їх сімей, роботі з внутрішньо-переміщеними особами та іншими категоріями, яких торкнулась війна.

Мета статті полягає у необхідності осмислення проблем розвитку професійної соціальної роботи, включаючи період жіночих ініціатив з кінця ХХ ст.

Основними завданнями дослідження визначено ряд ключових аспектів, які сприяють глибшому розумінню процесу професійного розвитку у сфері соціальної роботи. Дослідження акцентує увагу на особливостях жіночих ініціатив, які відіграють важливу роль у формуванні професійної самовизначеності. Вивчення цих ініціатив дозволяє зрозуміти, як вони впливають на розвиток особистісних якостей та професійних навичок, які є необхідними для успішного зростання у кар'єрі. За результатами узагальненого аналізу зроблено висновки, що для успішного виконання цих завдань соціальні працівники повинні мати широкий спектр знань і навичок, які допоможуть їм взаємодіяти з різними групами населення, розуміти їхні потреби та вирішувати їхні проблеми. Висновки дослідження підтверджують, що всі соціальні перетворення вимагають наявності спеціальних знань і навичок. Особливу увагу варто приділити організації нових напрямків діяльності, таких як: підтримка постраждалих від сексуального насильства (жінок, чоловіків та дітей); робота з сім'ями ветеранів війни; а також підтримка родин, в яких є загиблі або зниклі безвісті під час війни.

**Ключові слова:** жіночі ради, історія соціальної роботи, соціальна робота, професійна соціальна робота, принципи соціальної роботи, цілі соціальної роботи.

## ВСТУП

Соціальна робота була і залишається однією із самих важких професій. Вона не завжди адекватно сприймається суспільною думкою. Але соціальна робота є однією із самих шляхетних видів діяльності людини.

У XX столітті Україна входила до складу Радянського Союзу. В означений період система соціальної допомоги була цілковито бюрократична, а соціальні проблеми людей не вирішувались. Благодійних організацій не існувало, а державна система соціальної допомоги обмежувалась мінімумом соціальних гарантій для громадян (пенсія, оздоровлення, будинки-інтернати для німеччин людей).

## АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми соціальної роботи із періоду зародження та до становлення як професійної діяльності досліджуються рядом українських науковцями. Зокрема, вивчаються питання теорії та практики соціальної роботи (Карпенко, 2024; Семигіна, 2011); практичні аспекти професійної підготовки соціальних працівників (Швед, 2024); особливості застосування методів соціальної роботи (Лукашевич, Мигович, 2002); особливості кваліфікації соціальних працівників (Семигіна, 2024); вивчення особливостей становлення соціальної роботи в громаді (Петрочко, Лях, 2024);

## МЕТА І ЗАВДАННЯ

Мета полягає у необхідності осмислення проблем розвитку соціальної роботи, включаючи жіночі ініціативи кінця XX ст. Це потребує від науковців повного усвідомлення того шляху, який пройшла соціальна робота до свого професійного становлення, уміння саме жінкам, які в більшості і складають працівниць соціальної роботи, самовизначатися у соціальному просторі шляхом прояву власної позиції, самостійного розв'язання професійних соціальних завдань, критичного мислення у прийнятті професійного рішення.

Для досягнення поставленої мети та виконання завдань нами використовувались теоретичні та емпіричні методи дослідження, зокрема, аналіз Державних стандартів професійної підготовки ОС «молодший спеціаліст», які визначають зміст професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

## ОСНОВНА ЧАСТИНА

Зараз ніхто не згадує Жіночі ради, які існували при державних підприємствах та закладах, але саме вони ще в 70-90 роки XX століття частково виконували соціальну роботу. Жіночі ради не мали фінансів, але на кожному підприємстві були профспілкові комітети, де були гроші, які частково і використовували жінки цієї Ради.

До складу Жіночих рад входили активні жінки, які взяли на себе роль допомоги тим працівникам, які цього потребували: вони відвідували хворих (після 3-го дня хворого на лікарняному на відвідування виділялись гроші), пробували вирішити сімейні конфлікти та випадки насильства (після офіційного звернення до профспілок), найбільш незахищеним сім'ям формували продуктові набори, для дітей працівників організовували свята, впливали на профспілки при

виділенні путівок на оздоровлення працівників та їх дітей. Це все робилось безкоштовно, але непрофесійно, особливо, коли це стосувалось проблем в родині (наси́льство, члени сім'ї з інвалідністю, алкоголізм тощо). Тобто, можемо говорити, що першими паростками соціальної роботи на волонтерських засадах були саме Жіночі ради.

Незважаючи на те, що традиції соціальної допомоги, добродійності, милосердя в нашій країні мають глибокі корені, соціальна робота як наука, і як професія проходили своє становлення з 1980-х років.

Система соціальної роботи в Незалежній Україні створювалась нелегко у зв'язку з тим, що після розпаду Радянського Союзу Росія залишила країну без фінансів, відібравши всі накопичення громадян.

Деякі зміни у формування соціальної роботи відбулись у 80-ті роки, коли почали формуватись державні соціальні служби, призначені для надання послуг за місцем проживання. Так, у 1985 р. Міністерство соціального забезпечення УРСР зініціювало експеримент із соціально-побутового обслуговування самотніх непрацездатних громадян, які потребували стороннього догляду та допомоги в домашніх умовах. В 1987 р. було взято на облік 186 тисяч самотніх непрацездатних громадян, які потребували сторонньої допомоги і було зафіксовано нову професію «Соціальний працівник» (Семигіна, Мигович, 2005). У 1991 р. було введено нову спеціальність – «спеціаліст із соціальної роботи», але потрібно було навчати таких спеціалістів в умовах закладів вищої освіти. Але, як відзначала Ш.Рамон, порівнюючи соціальну роботу та соціальну політику в Західній та Східній Європі: «впровадження нових професій у соціальну сферу здійснювалось за відсутності кваліфікованого викладацьких кадрів; часто в соціальну роботу приходили люди, які втратили роботу внаслідок політичних, економічних та соціальних змін» (Соціальна робота, 2000. с.8). Спеціалістів ще не було, але вже у 90-х «почали активно створюватись різноманітні соціальні служби: територіальні центри з обслуговування самотніх людей похилого віку та інвалідів, які виникли практично в кожному районі. Так само набули поширення соціальні служби для молоді, які спершу демонстрували орієнтацію на соціальну педагогіку й масову роботу» (Лукашевич, Семигіна, 2011).

У той же час, в процесі стабілізації суспільства, соціальна робота стала не лише надавати допомогу, а й займатися створенням і підтримкою сприятливого соціального середовища для всіх громадян. Це потребувало підготовки соціальних працівників, які мають відповідні знання та навички. Спеціальний факультет перепідготовки соціальних педагогів і працівників було відкрито 1992 р. в Донецькому університеті. У 1993 р. розпочалася робота з відкриття нової спеціальності в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (Семигіна, 2024).

Соціальна робота стала унікальним видом діяльності, що має на меті не тільки задоволення соціально гарантованих і особистісних потреб різних груп населення, але й активним створенням умов, які сприяють їхньому благополуччю та соціальному розвитку. Це складний і багатогранний процес, що включає в себе різноманітні заходи, спрямовані на підтримку, захист і розвиток індивідів та спільнот.

Розробкою даних питань займалися вітчизняні та зарубіжні науковці: В.БІ.Зверева, А.Капська, М.Лукашевич, І.Мигович, Л.Міщик, Т.Семігіна, Ш.Рамон та ін.

Однією з основних цілей соціальної роботи є виявлення потреб людей, які можуть бути як матеріальними, так і нематеріальними. Для забезпечення процесу соціального супроводу соціальні працівники проводять оцінку ситуацій, в яких опинилися їхні клієнти, і на основі цього розробляють індивідуальні програми підтримки (Лукашевич, Мигович, 2002). Це може включати надання консультацій, організацію груп підтримки, доступ до медичних і освітніх послуг, а також сприяння в отриманні соціальних виплат і пільг. Самі соціальні працівники виступають як посередники між населенням і державними установами, сприяючи розвитку соціальної інфраструктури, організації профілактичних програм, навчання та освітніх заходів. Вони також можуть ініціювати соціальні проєкти, які допомагають підвищити якість життя в конкретних регіонах.

Зміст соціальної роботи як професійної діяльності розкривається через визначення основних цілей означеної діяльності:

1. Створення умов, які дозволяють кожній людині максимально реалізувати свої можливості та отримати все, що вона має право отримати відповідно до закону.

2. Підвищення рівня самостійності клієнтів, які звертаються до соціального працівника, а також їхньої здатності контролювати своє життя та ефективно вирішувати виникаючі проблеми.

3. Адаптація або реадaptaція осіб у суспільстві, що потребують підтримки.

4. Формування умов, за яких особа, навіть у разі фізичних обмежень або життєвих криз, може жити, зберігаючи почуття власної гідності та отримуючи повагу від оточення.

5. Досягнення таких результатів у роботі соціального працівника, коли потреба в допомозі зникає (Карпенко, 2024).

Соціальна робота може отримати належний розвиток в Україні лише за умови дотримання наступних принципів:

1. Добровільність. Допомога має надаватися на основі добровільного звернення або представлення інтересів клієнта соціальною службою. Соціальний працівник може ініціювати допомогу лише за згодою клієнта або у випадках, коли особа не здатна адекватно оцінити своє становище, наприклад, у випадку малолітніх дітей або осіб з психічними розладами.

2. Своєчасність. Допомога повинна бути надана вчасно; вона може бути лише попереджувальною або своєчасною, але ніколи запізнілою.

3. Персоналізація. Важливо використовувати особистісний підхід при наданні допомоги кожному клієнту.

4. Поважність. Допомога не повинна принижувати гідність, самооцінку та самоповагу особи, яка потребує підтримки.

5. Активізація клієнта. Клієнти повинні бути залучені до процесу допомоги та активних дій.

6. Комплексність. Допомога повинна бути всебічною та охоплювати усунення негативних емоційних переживань, а також ліквідацію причин, що призводять до цих станів у людини.

У зв'язку з цим, слід підкреслити, що не кожна особистість підходить для професійної соціальної роботи. Ключовим фактором у цьому є система цінностей особистості, яка визначає її професійну придатність і ефективність у практичній діяльності. Уявлення про безумовну цінність кожної людини переходить із філософської категорії в сферу базових психологічних переконань, що слугують основою ціннісних орієнтацій індивіда. Багато тих, хто прагне стати фахівцем у цій царині, можуть виявити серйозні «розбіжності в поглядах» між своїми переконаннями та системою цінностей соціальної роботи як професії. У такому випадку їм, можливо, доведеться звернутися до іншої сфери діяльності.

Важливим аспектом соціальної роботи є забезпечення рівності та справедливості. Соціальні працівники борються з дискримінацією, нерівністю і соціальною ізоляцією, працюючи на захист прав вразливих груп населення, таких як діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю, мігранти та інші. Їхня діяльність спрямована на зменшення соціальної напруженості та сприяння інтеграції всіх членів суспільства.

Крім того, соціальна робота має на меті не лише вирішення поточних проблем, але й запобігання соціальним ризикам. Це передбачає проведення профілактичних заходів, освіти населення про права та можливості, а також розвиток навичок, які допоможуть людям справлятися з викликами в майбутньому (Міщик, 1997).

Вертаючись до історії соціальної роботи, необхідно зазначити, що в середині 90-х років соціальні служби для молоді почали виступати партнерами в реалізації різноманітних міжнародних проектів, спрямованих на профілактику ВІЛ-інфекції та наркоманії в Україні, популяризацію здорового способу життя та підтримку різних груп дітей та молоді, а їхні працівники почали відвідувати тренінги, які проводили міжнародні експерти. Це значно підвищило кваліфікацію працівників служби. З початку 2000-х років зросла частка працівників соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які мали професійну освіту соціальних працівників або соціальних педагогів, відбулась переорієнтація служб на соціальний супровід сімей, які перебувають у складних життєвих ситуаціях (обставинах), та надання соціальних послуг окремим групам сімей і дітей. Також були створені спеціалізовані служби для роботи з дітьми з інвалідністю, дітьми вулиці, бездоглядними дітьми, дітьми-сиротами, споживачами наркотиків, засудженою молоддю та дітьми, які живуть з ВІЛ.

Однак, як зміст діяльності, так і ресурси, що надавались службам, суттєво відрізнялися залежно від того, чи працювали вони у великих містах, чи в сільській місцевості.

Кадрів у соціальній роботі не вистачало і до війни, яка прийшла в Україну, через низькі зарплати, але евакуація громадян з багатьох окупованих місць і переселення в інші міста або за кордон спричинили ще більші проблеми. З початком війни, ще з 2014 року, навантаження на соціальних працівників збільшилось, а всі набуті знання та вміння стали ще ціннішими. Потрібно було вирішувати проблеми внутрішньо-переміщених осіб (ВПО) – люди потребували

психологічної підтримки, знаходження їм житла та місця роботи, надання гуманітарної та фінансової допомоги та проблем сімей, члени яких воювали або вертались з війни. З моменту повномасштабного вторгнення росії в 2022 році робота соціальних працівників перші два роки перебувала в кризовому стані: багато соціальних працівників виїхало за кордон, бо шукали більш безпечні місця перебування для своїх дітей та інших членів родини; кількість ВПО з 2022 року за даними Міністерства соціальної політики склала 4.9 млн. осіб і з'явилися нові проблеми клієнтів, а у соціальних працівників не було потрібних знань для реагування. Соціальні працівники повинні були зареєструвати всіх ВПО, опитати, яку допомогу вони потребують і займатись їх проблемами. Необхідно відзначити, що не тільки кількість клієнтів стала понаднормовою, але й важкі умови праці: часті обстріли в деяких регіонах, руйнування соціальних закладів, відключення електроенергії і зв'язку, конфліктність клієнти, перевтома тощо. З'явилися нові види клієнтів: постраждали від сексуального насильства під час військових дій, вдови та сироти, сім'ї безвісті зниклих або тих, хто знаходиться в полоні, люди похилого віку, які потребують персональної допомоги, оскільки їхні діти та онуки виїхали в інші безпечні місця. З'явилося багато дітей-сиріт, бо їх батьки загинули. Часто поліція та військова адміністрація евакуювала дітей примусово, а батьки не погоджувались, бо боялись за своє господарство, будинок. Потім вони гинули під обстрілами, а діти залишались сиротами. Важка понаднормова праця при важкому психологічному навантаженні і низькій заробітній праці зробила українських соціальних працівників героями.

Сьогодні ми неодноразово спостерігаємо, що деяким соціальним працівникам вдається набагато легше справлятися з конфліктними та психологічно-важкими ситуаціями, тоді як інші відчувають значний дискомфорт. Деякі з них більш вправно вирішують питання з балакучими або конфліктними клієнтами, тоді як інші швидше знаходять спільну мову з замкнутими та мовчазними. Одні соціальні працівники виявляють більшу чутливість до дітей, тоді як інші проявляють більше співчуття до людей похилого віку. Отже, безсумнівно, що особистісні якості соціального працівника відіграють важливу роль у професійній діяльності.

Визначення особистісних якостей соціального працівника припускає опору на теоретичне обґрунтування процесу професійного самовизначення. Однак запас теоретичних знань ще не забезпечує ефективного проведення соціальної роботи. Формування професійної діяльності соціального працівника відбувається як дія інтегрованої структури. Управління цим процесом забезпечує усвідомлення функціональних, змістовних і структурних аспектів діяльності. Взаємозв'язок між узагальненою функціональною моделлю діяльності та її різноманітними проявами визначається взаємодією загального з конкретним через специфічні елементи, що реалізується за умови дотримання принципу відповідності (Карпенко, 2024).

Діяльність соціальних працівників на різних рівнях вимагає від них реалізації багатьох професійних функцій, які є необхідними для досягнення ефективних результатів у їхній роботі. Ці функції включають, але не обмежуються, консультаціями, підтримкою, освітою, медіацією та адвокацією. Для успішного виконання цих завдань соціальні працівники повинні мати

широкий спектр знань і навичок, які допоможуть їм взаємодіяти з різними групами населення, розуміти їхні потреби та вирішувати їхні проблеми (Карпенко, 2024). Крім того, важливими є психологічні та педагогічні якості соціального працівника. Вони повинні володіти емоційною інтелігентністю, психологічною стійкістю, які дозволяють їм розуміти та керувати своїми емоціями, а також емоціями інших (Петрочко, Лях, 2024). Це включає такі особистісні риси, як гнучкість, що дозволяє адаптуватися до змінюваних умов; емоційність, що сприяє більш глибокому розумінню клієнтів; емпатійність, яка забезпечує здатність відчувати і розуміти переживання інших; самоконтроль, що допомагає підтримувати професійність у стресових ситуаціях; самовдосконалення, що спонукає до постійного розвитку; та принциповість, що забезпечує дотримання етичних стандартів.

## ВИСНОВКИ

Всі ці виклики вимагають спеціальних знань та навичок. Тренінги та семінари організовуються на державному рівні та на рівні українських і міжнародних НУО (переважно онлайн). Зараз соціальні працівники включені в навчання з багатьох нових напрямків їх діяльності: робота з постраждалими від сексуального насильства (жінки, чоловіки та діти); робота з сім'ями ветеранів війни; підтримка сімей, в якій є загиблі або зниклі безвісті під час війни тощо.

Отже, формування професіонала у практичній системі соціальної роботи - це комплексний процес, що охоплює не лише набуття знань і навичок, але й розвиток особистісних якостей, які є ключовими для успішної діяльності соціального працівника. Це дозволяє їм ефективно справлятися з викликами, які виникають у їхній професії, і надавати якісну допомогу тим, хто її потребує.

Таким чином, проведений аналіз розвитку професійної соціальної роботи в Україні, її складових на прикладі її діяльності від роботи Жіночих рад до сучасної роботи соціальних працівників, дозволяє представити не лише теоретичний аспект даного виду діяльності, а й її практичну діяльність, необхідність та багатофункціональність.

## ЛІТЕРАТУРА

Карпенко, О. (2024). Педагогічний моніторинг професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери у процесі застосування електронного навчання. *Social Work and Education*. 11. 1. 33-40. URL: [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49523/1/O\\_Karpenko\\_SWE\\_1\\_11\\_2024\\_FPSRSO.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49523/1/O_Karpenko_SWE_1_11_2024_FPSRSO.pdf).

Карпенко, О., Cherusheva, G., Verbovska, L., Kolomiets, M., Savastru, N. (2024). The role of stakeholders in ensuring the quality of higher education in Ukraine: cooperation and partnership. *Conhecimento & Diversidade*. 16 (44). 425-449. URL: [https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento\\_diversidade/issue/view/432](https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/issue/view/432).

Лукашевич, М., Мигович, І. (2003). *Теорія і методи соціальної роботи*. К.: МАУП, 168.

Лукашевич, М.П., Семігіна, Т.В. *Соціальна робота (теорія і практика)*: підручник. Київ. Каравела. 368 с.

Петрочко, Ж., Лях, Т. (2024). Потенціал волонтерства для розвитку деокупованих громад. *Ввічливість. Humanitas*, (3), 202-207.

Семигіна, Т. (2024). Роль професійних асоціацій у забезпеченні якості вищої освіти: кейс соціальної роботи. URL: [https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/389063994\\_ROL\\_PROFESIJNIH\\_ASOCIACIJ\\_U\\_ZABEZPECENNI\\_A\\_KOSTI\\_VISOIOSVITI\\_KEJS\\_SOCIALNOI\\_ROBOTI/links/67b39112461fb56424dea48a/ROL-PROFESIJNIH-ASOCIACIJ-U-ZABEZPECENNI-AKOSTI-VISOI-OSVITI-KEJS-SOCIALNOI-ROBOTI.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina/publication/389063994_ROL_PROFESIJNIH_ASOCIACIJ_U_ZABEZPECENNI_A_KOSTI_VISOIOSVITI_KEJS_SOCIALNOI_ROBOTI/links/67b39112461fb56424dea48a/ROL-PROFESIJNIH-ASOCIACIJ-U-ZABEZPECENNI-AKOSTI-VISOI-OSVITI-KEJS-SOCIALNOI-ROBOTI.pdf).

Швед, О. (2024). Підготовка соціальних працівників для дистанційного консультування. Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи: *Збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції*. Житомир. 374-377. URL: [http://eprints.zu.edu.ua/39465/1/2024/B8\\_24.pdf#page=374](http://eprints.zu.edu.ua/39465/1/2024/B8_24.pdf#page=374).

Shved, O., Liakh, T., Spirina, T., & Lekholetova, M. (2024). Psychosocial support for victims of sexual violence during the war in Ukraine: challenges for social work. *Journal of Human Rights and Social Work*. Т. 9. №. 3. – С. 464-473. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s41134-024-00336-w>.

## DEVELOPMENT OF SOCIAL WORK IN UKRAINE: FROM WOMEN'S INITIATIVES TO MODERN PROFESSIONAL OF SOCIAL WORK

**Olena KARPENKO**, Doctor of pedagogical sciences, Professor of the Department of social pedagogy and social work Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine; [oh.karpenko@kubg.edu.ua](mailto:oh.karpenko@kubg.edu.ua)

**Olha SHVED**, PhD in sociology, Associate Professor of the Department of social pedagogy and social work Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine; [o.shved@kubg.edu.ua](mailto:o.shved@kubg.edu.ua)

**Abstract.** *The article analyzes various aspects of social work, including social protection and assistance to individuals and groups in difficult life circumstances. It also discusses the formation of a strategy for women's initiatives aimed at developing targeted assistance, social support for families, children and youth, as well as ensuring social protection for citizens. Special attention is paid to creating conditions for working with different categories of service recipients, as well as social support for citizens who have been discharged or retired from military service, as well as their families, work with internally displaced persons and other categories affected by the war.*

*The current state of social work as a professional activity is revealed. The forms and methods of social work necessary for the training of students of higher educational institutions are analyzed and substantiated. It is also provided a list of conditions necessary for the formation of a system of theoretical knowledge, practical skills and abilities, which will ensure their effective self-realization in the process of professional training.*

*Particular attention is paid to the development of personal qualities of a social worker, which will contribute to the formation of comprehensively knowledgeable specialists in the field of social work and their high-quality work in difficult modern conditions.*

*The purpose of the article is to understand the problems of the development of professional social work, including the period of women's initiatives since the end of the 20th century.*

*The main objectives of the study are to identify a number of key aspects that contribute to a deeper understanding of the process of professional development in the field of social work. The study focuses on the specifics of women's initiatives, which play an important role in the formation of professional self-determination.*

*The study of these initiatives allows us to understand how they affect the development of personal qualities and professional skills that are necessary for successful career growth. Based on the results of the generalized analysis, it was concluded that in order to successfully perform these tasks, social workers must have a wide range of knowledge and skills that will help them interact with different population groups, understand their needs and solve their problems.*

*The study findings confirm that all social transformations require specialized knowledge and skills. Particular attention should be paid to the organization of new*

areas of activity, such as: support for victims of sexual violence (women, men, and children); work with families of war veterans; and support for families with deceased or missing persons during the war.

**Keywords:** women's councils, history of social work, social work, professional social work, principles of social work, goals of social work.

## References

Karpenko, O. (2024). Pedagogical monitoring of professional training of future specialists in the social sphere in the process of using e-learning. *Social Work and Education*. 11.1. 33-40. URL: [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49523/1/O\\_Karpenko\\_SWE\\_1\\_11\\_2024\\_FPSRSO.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49523/1/O_Karpenko_SWE_1_11_2024_FPSRSO.pdf). [in Ukrainian].

Karpenko, O., Cherusheva, G., Verbovska, L., Kolomiets, M., Savastru, N. (2024). The role of stakeholders in ensuring the quality of higher education in Ukraine: cooperation and partnership. *Conhecimento & Diversidade*, 16 (44). 425-449. URL: [https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento\\_diversidade/issue/view/432](https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/conhecimento_diversidade/issue/view/432)

Lukashevich, M., Mygovich, I. (2003). Theory and methods of social work. Kyiv: MAUP, 168. [in Ukrainian].

Lukashevich, M.P., Semigina, T.V. Social work (theory and practice): textbook. Kyiv. Karavela. 368 p. [in Ukrainian].

Petrochko, Zh., Lyakh, T. (2024). The potential of volunteerism for the development of de-occupied communities. *Впливність. Humanitas*, (3), 202-207. [in Ukrainian].

Semigina, T. (2024). The role of professional associations in ensuring the quality of higher education: a case study of social work. URL: [https://www.researchgate.net/profile/TetyanaSemigina/publication/389063994\\_ROL\\_PROFESIJNIH\\_ASOCIACIJ\\_U\\_ZABEZPECENNI\\_AKOSTI\\_VISOIOSVITI\\_KEJS\\_SOCIALNOI\\_ROBOTI/links/67b39112461fb56424dea48a/ROL-PROFESIJNIH-ASOCIACIJ-U-ZABEZPECENNI-AKOSTI-VISOI-OSVITI-KEJS-SOCIALNOI-ROBOTI.pdf](https://www.researchgate.net/profile/TetyanaSemigina/publication/389063994_ROL_PROFESIJNIH_ASOCIACIJ_U_ZABEZPECENNI_AKOSTI_VISOIOSVITI_KEJS_SOCIALNOI_ROBOTI/links/67b39112461fb56424dea48a/ROL-PROFESIJNIH-ASOCIACIJ-U-ZABEZPECENNI-AKOSTI-VISOI-OSVITI-KEJS-SOCIALNOI-ROBOTI.pdf). [in Ukrainian].

Shved, O. V. (2024). Training of social workers for distance counseling. Current issues of personality development: modernity, innovations, prospects: Collection of scientific papers based on the materials of the II International Scientific and Practical Conference. Zhytomyr. 374-377. URL: [http://eprints.zu.edu.ua/39465/1/2024/B8\\_24.pdf#page=374](http://eprints.zu.edu.ua/39465/1/2024/B8_24.pdf#page=374). [in Ukrainian].

Shved, O., Liakh, T., Spirina, T., & Lekholetova, M. (2024). Psychosocial support for victims of sexual violence during the war in Ukraine: challenges for social work. *Journal of Human Rights and Social Work*. T. 9. №. 3. P. 464-473. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s41134-024-00336-w>.

## Article history:

Received: February 20, 2025

1st Revision: March 24, 2025

Accepted: May 30, 2025